

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, *Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı* tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Ceylan AKÇA CÜPOLO

Diyarbakır Milletvekili

Türkiye’de gıda enflasyonu, kronik bir hâl almıştır. 2017 yılından itibaren küresel fiyat eğilimlerinden tamamen ayrışarak kontrolsüz bir yükseliş trendine giren bu süreç; tarımsal girdilerde dışa bağımlılığın sürmesi, lojistik maliyetlerini kontrol altında tutacak politikaların uygulanmaması ve bütüncül bir üretim planlamasının yapılamaması gibi yapısal sorunlardan beslenmektedir. Tarımda yaşanan maliyet baskısı üreticiyi toprağından uzaklaştırırken, tarladan rafa uzanan zincirdeki aşırı fiyatlanma, vatandaşların temel gıdaya dahi erişimini ciddi şekilde kısıtlamaktadır.

Son yıllarda yaşanan küresel salgın ve bölgesel çatışmalar, mevcut tarım politikalarındaki yetersizlikleri gizlemek için birer gerekçe olarak kullanılsa da, veriler Türkiye’nin gıda enflasyonunda dünyadan negatif yönde ayrıştığını açıkça ortaya koymaktadır. Küresel gıda endekslerinin gerileme kaydettiği dönemlerde dahi yurt içindeki artışın engellenememesi, sorunun mevsimsel döngüleri aşarak kalıcı bir arz krizine dönüştüğünü kanıtlar niteliktedir.

Geldiğimiz nokta itibarıyla 8-9 yıldır bitmek bilmeyen şiddetli gıda enflasyonu; üretim kapasitesindeki kan kaybıyla birleşerek gıda güvenliğini ulusal bir risk seviyesine taşımıştır. 2026 Nisan ayı itibarıyla çiftçinin bankalara olan borçlarının 1,3 trilyonu bulması, bu sorunun üretim (arz) tarafındaki köklerinin hâlâ çok güçlü olduğunu göstermektedir.

Tarımsal üretim maliyetlerindeki durdurulamayan artış, 2026 yılının ilk dört ayında çarpıcı bir boyuta ulaşmıştır. 1 Ocak tarihinde 54 lira olan mazot fiyatının 28 Nisan itibarıyla 72 liraya yükselmesi (%34 artış); üre gübresinin kilogram fiyatının 24 liradan 35 liraya çıkması (%46 artış), tarım ilacı fiyatlarının 2 bin TL’den 4,5 bin TL’ye fırlaması, yani sadece son iki ayda genel maliyetlerin %40-50 oranında artması üretim maliyetleri üzerindeki baskıyı tahammül edilemez ve sürdürülemez bir noktaya taşımıştır. Sektör temsilcileri, mevcut tarım politikalarının üreticiyi derin bir finansal çıkmaza sürüklediğini ve 2022-2025 yılları arasındaki şiddetli kuraklığın ardından gelen bu fahiş maliyet artışlarının, çiftçinin üretim gücünü neredeyse tamamen tasfiye ettiğini belirtmektedir. Bu kapsamda, borçların faizsiz olarak yapılandırılması ve vadelerin hasat döngüsüne uygun şekilde 5 yıla yayılması acil bir gereklilik olarak dile getirilmektedir. Ayrıca, tarımsal desteklemelerin üretim sürecinden çok sonra ödenmesinin enflasyonist ortamda bu kaynakları işlevsiz bıraktığı ve genel bütçeden tarıma

ayrılan payın yasal sınırların altında kaldığı gerçeği, kapsamlı bir acil eylem planının hayata geçirilmesini zorunlu kılmaktadır.

Bu bağlamda:

1. 1 Ocak 2026'dan itibaren verilen toplam tarımsal destek kadardır? Bu miktar GSYH'nin yüzde kaçına tekabül etmektedir?
2. Yasaya göre yapılması gereken tarımsal destek miktarının çok altında destek verildiği iddiası hakkında ne düşünüyorsunuz?
3. Tarımsal desteklerin üretimden çok sonra ödenerek enflasyon karşısında hiçleşmesini engelleyecek bir ödeme modeli geliştirilecek mi?
4. 2022-2025 arası süren şiddetli kuraklığın ardından çiftçinin elinde kalan son üretim gücünü korumak için hangi acil eylem planı devrededir?
5. Üretim maliyetlerinin sadece son iki ayda %40-50 artması nedeniyle çiftçinin toprağa küsmesini engelleyecek radikal ve sonuç verici somut bir adım atılacak mı?